

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av Lars Lövstrands prover från Hakarp kyrka, Växjö stift

Hansson, Anton; Linderson, Hans

2021

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Hansson, A., & Linderson, H. (2021). *Dendrokronologisk analys av Lars Lövstrands prover från Hakarp kyrka, Växjö stift*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2021:93). Lund University.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

03 November 2021

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2021:93

Anton Hansson & Hans Linderson

**DENDROKRONOLOGISK OMANALYS AV LARS LÖFSTRANDS PROVER
FRÅN HAKARP KYRKA, VÄXJÖ STIFT****Uppdragsgivare:** Knadriks Kulturbygg AB, Grängsgatan 19, 291 59 Kristianstad. Org. Nr 55
6827-4061 (kontaktperson Karl-Magnus Melin)**Område:** Växjö **Prov nr:** 64504-64509 **Antal borrh+sågprov:** 4+2**Dendrokronologiskt objekt:** Borrh- och sågprov från Hakarps kyrka. Provposition okänd.**Resultat:**

Dendro nr:	Provnr;	Trädslag	Antal år (1 radie om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv-året)	Kommentarer: om man antar att splinten uppträder i årsringen som ligger direkt utanför yttersta uppmätta, ges nedan mittvärdet för splintstatistiken.
64504	BP1	Tall	186; 2	Ej Sp, Ej W	1207	E 1252	(1282)
64505	BP2	Tall	169	Sp 83, W	1856	V 1856/57	
64506	BP6	Tall	161	Ej Sp, Ej W	1184	E 1229	(1259)
64507	PP7	Tall	125	Ej Sp, Ej W	1191	E 1236	(1266)
64508	BP8 (2081)	Tall	183; 3	Sp 81, W	1856	V 1856/57	
64509	BP9 (2080)	Tall	136; 2	Sp 55, W	1856	V 1856/57	

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Tre prov, 64504 samt 64506-507 dateras men saknar bevarad splint. Adderas minst 55 ringar på den yttersta uppmätta årsringen i vardera prov har dessa avverkats **efter 1262, efter 1239 respektive efter 1246**. I kolumnen längst till vänster har mittvärdet för splintstatistiken angivits som ett mycket vågat årtal för avverkning. De två yngst daterade proverna passar bra ihop som en ytterligare indikation på en gemensam ålder, således kring 1282.

Möjligen kan virket till dessa tre prov vara avverkat kring år 1283, då ekvirke från en tidigare undersökning funnet under det nuvarande korgolvet har avverkats vinterhalvåret 1282/83. Det här undersökta virket och det tidigare undersökta ekvirket skulle i så fall ha ingått i en ny- eller ombyggnation kring år 1283.

Prov 64505 samt 64508-509 har samtliga vankant bevarad och är avverkade vid ett gemensamt tillfälle, **vinterhalvåret 1856/57**. Dessa prov tyder på en sentida ombyggnation eller reparation i kyrkan.

Av de äldre proven korrelerar 64504 och 64507 högt inbördes, medan prov 64506 har en svag korrelation till de övriga två. Tillsammans har de tre proverna en hög korrelation mot småländska referenskronologier samt mot referensmaterial från Mellby kyrka samt bodarna i Hult och Ingatorp. Detta pekar på att virket är hämtat från ett område öster om Hakarp mot Eksjö.

De tre yngre proven 64505 samt 64508-509 korrelerar högt inbördes vilket tyder på att de är hämtade från samma skogsområde. Virket korrelerar högt mot referensmaterial från den mellersta och norra östra halvan av Småland, till exempel Fagerhult, Ciselören i Eksjö och diverse prov från Vimmerby.

Både det äldre och yngre virket är tätvuxet utan störningar och har många årsringar vilket tyder på en tätvuxen skog som har stått orörd under en längre period.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges sp=0 menas splinten observeras utanför ytterst/youngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.
Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.
Proverna kommer att ingå i RAÄ's arkiv och förvaltas av laboratoriet
Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare
Lunds Universitet
Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund
E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se
Tel: 046-2227891